

اِسْتِر كِتَابِي

موقدّمه

«اِسْتِر» كِتَابِيندا حادثه لر فارس پادشاهي اَخْشوروشون (خَشَايارشاه) قشش ائقامتگاهيندا، شوشن قالا شهرينده باش وئير.

كِتَابِين باش قهرمانى اِسْتِر دئير. جاوران، گؤزل اِسْتِر يهودى قيزى دير و فارس پادشاهي اَخْشوروشا آره گدئب ملكه اولور. او اؤز خالقيني-ايسرايئلى لرى بؤيوك بئير قتللى-عامدان قورتاير. اونون عَمّسى اوغلو بَنِيامَنلى موردوكاي اِسْتِرئن باش مصلحتچئسى و كؤمكچئسى اولوب اِسْتِرله بئيرلئكه قهرمانلىق گؤرسدئر و بو بؤيوك خطرئن قاباغيني آليب ايسرايئل خالقيني خئلاص ادئر.

بو كِتتاب يهودئلرئن پورئم بايرامينين يارانماسيني و معناسيني تشرئح ادئر.

كِتَابِين مضمونو:

پادشاه اَخْشوروشون ضيافتي و وَشتى نئن ملكه لئكدن چيخاريلماسى ۱:۱-۲۲

اِسْتِرئن ملكه سچئلمهسى ۱:۲-۲۳

هامانين يهودئلره قصدى ۱:۳-۱۴:۵

هامانين مغلوبئيتى و اعدامى ۱:۶-۱۰:۷

يهودئلرئن دوشمنلرى اوستونده قالب گلمهسى ۱:۸-۳:۱۰

فارس پادشاهی آخْشوروشون ضنیافتی

۱ بو حادثه‌لر آخْشوروشون دؤورونده باش ورمیشدی. آخْشوروش هوْدودان کوشا قدر یوز ایئیرمی یدّی وئلایت اوستونده پادشاهلیق ادئردی. ۲ او دؤورده پادشاه آخْشوروش شوْشَن قالا سیندا سلطنت تختئنده اوتورموشدو. ۳ پادشاهلیغینین اوچونجو ائلنده او بوتون ریئسلی و اعیانلاری اوچون بئر ضئیافت قوردو. فارسین و مندیانین سرکرده‌لری، اصلل زاده‌لری و وئلایت باشچی‌لاری اونون حوضوروندا ائدیلر. ۴ او، اوزون موْدت عرضنده، یعنی یوز هشتاد گون اؤز پادشاهلیغینین جاه-جلالینی، عظمتنی و پارلاق شوْهره‌تنی نومایش و ردی. ۵ بو ضئیافت گونلری قورتارانندان سونرا، پادشاه شوْشَن قالا سیندا بؤیوکدن کئچنجه قدر بوتون خالقا، سارایینین حَیْط باغچاسیندا یدّی گون آیری بئر ضئیافت وردی. ۶ باغچادا ارغوانی ظریف کتان قایتانلارلا پامبیق پارچادان آغ و لاجورد پرده‌لر وار ائدی کی، مرمر سوتونلارداکی گوموش حالقالارا کچئردئلّمشدی. سوماقداشی، مرمر، صدف و آیری قئیمتلی داشلاردان دوزلدئلّمش دؤْشمه اوستونده قیزیل و گوموش کورسولر قویولموشدو. ۷ شرابلار جوربه‌جور قیزیل جاملار دا قوناقلارا ورنلئردی و پادشاهین سخاوْتنه لایق شاهانه شراب بول-بول تقدّم ائئلئردی. ۸ پادشاهین امری ائله شراب ائچمیه مجبورئیت یوخ ائدی، چونکی پادشاه شراب مأْمورلارینا امر اتمئشدی کی، هر کسه ائسته‌یننه گؤْره خندمت گؤرسدئلسن. ۹ ملکه وَشتی ده آخْشوروشون ساراییندا آروادلار اوچون ضئیافت قوردو.

پادشاهین وَشتنی ملکه‌لئکدن چیخارتماسی

۱۰ یدّئنجی گون پادشاهین اوره‌یی شرابدان نَعشه‌لّنده، مَهمومان کی، پادشاه آخْشوروشون

حوضوروندا خندمت ادئردی، بئْرتا، خربونا، بئگتا، آبگتا، زئْتر و گرکس آدلی یدّی حرم‌آغاسینا امر اتدی کی، ۱۱ ملکه وَشتی، باشیندا ملکه‌لئک تاجی ائله، پادشاهین حوضوروندا گئئئرئلسن. او ائسته‌ینئردی کی، ملکه‌ئنن گؤْزلئیینی خالقا و ریئسلره نومایش اتدئرئلسن. چونکی ملکه گؤْزل ائدی. ۱۲ لاکئن ملکه وَشتی پادشاه امرئندن کی، حرم‌آغالاری واسطه‌سی‌ائله گؤندئرئلّمشدی، اونون حوضوروندا گلک ائستمه‌دی. پادشاه بونا چوخ قُضْبَلْنْدی و قُضْب اوره‌یینی یاندیریب یاخدی.

۱۳ پادشاه زامانلاری بئْلن حئکمتلی آداملارلا مصلحتلئسدی، چونکی پادشاه عادت ائدی کی، قانون و عدالتی بئْلن بوتون آداملارلا دانئشسین. ۱۴ گرئشنا، شِئْتر، آدَماتا، تَرشئش، مِرس، مِرسنا، مِموکان پادشاهین یاخین آداملاری ائدئلر و فارس و ماد پادشاهلیغینین یدّی ریئسی، پادشاهلار اوزاوزه گؤْروشه بئلدئرلر و پادشاهلیقدا لاپ اوجا روتبه صاحِبی ائدئلر. ۱۵ پادشاه سوروشدو: «قانونا آساسن ملکه وَشتنیه نه گرک ائدئلسن؟ او، پادشاه آخْشوروشون حرم‌آغالاری واسطه‌سی‌ائله گؤندردئیی امردن انطاعت اتمه‌دی.» ۱۶ مِموکان پادشاهین و ریئسلرئن حوضوروندا ددی: «ملکه وَشتی فقط پادشاه یوخ، بوتون ریئسلرئن و پادشاه آخْشوروشون بوتون وئلایتلرننده کی خالقلارین حاقیندا یاوا رفتار ادئب. ۱۷ چونکی ملکه‌ئنن بو حرکتی هانسی آروادین قولاغینا چاتسا، اؤز آرئنه حقارتله باخیب دئیه‌جک: ”پادشاه آخْشوروش امر اتدی کی، ملکه وَشتی اونون حوضوروندا گئئرئلسن، آما او ائتمئتاع اتدی.“ ۱۸ ملکه‌ئنن بو گون گؤردویو ائشی اشئدن فارس و ماد خانیملاری، پادشاهین بوتون ریئسلری ائله بله رفتار اده‌جکلر. بونونلا دا چوخ حقارتلر و قُضْبِلر اولاجاق. ۱۹ اگر

۵ شوشن قالاسیندا موردوکای* آدلی بئر یهودی وار ائدی. او، ینیمئن قېبله سئندن قئش اوغلو شمععی اوغلو یاعثر اوغلو ائدی. ۶ یهودا پادشاهی یهوياکتن استر آلیناندا، قئش ده اورشلئمن ساکنلری ائله برابر استر آپاریلیمیشدی. اونلاری استر آپاران بابئل پادشاهی نبوگدنصر ائدی. ۷ موردوکایین عَمَمسی قیزی هَده سَنین، یعنی اِستِرن، آتا-آناسی یوخ ائدی. بو قیزی موردوکای بؤیوتموشدو. اِستِرن گؤزل قامتلی و گؤزل صورتلی ائدی. آتا-آناسی اوْکن گوندن، موردوکای اونو قیزلیغا گؤتورموشدو.

۸ پادشاهین امری و فرمانی ایشدئلنده، شوشن قالاسینا هِگه یئن نظارتی آلتینا چوخ قیز ییغیلدی. او زامان اِستِرن ده پادشاه ساراییندا حرم آغاسی هِگه یئن نظارتی آلتینا آپاریلدی. ۹ بو قیز هِگه یئن خوشونا گلدی و اونون رغبتنی فازاندی. هِگه ی تزلکله اونا گؤزل لَشمه لوازماتی و یمکلر تامئن ائدی. اِستِره پادشاه ساراییندان یدى خئدمتچی قیز سچئب، اونونلا خئدمتچی قیزلارینی حرمخانانین لاپ یاخشى يرئنه آپارتدیردی. ۱۰ اِستِرن اؤز مئلمئیتنى و خالقینی هچ کئمه بئلدئرمه دی. چونکی موردوکای اونا تاپشیرمیشدی کی، بونو هچ کئمه بئلدئرمه سئن. ۱۱ موردوکای هر گون حرمخانانین حَیطی قاباغیندا دولانیردی کی، اِستِرن نه وضعیتده اولدوغونو و اونا نه ادئله جیئن اؤیرسئن.

۱۲ هر جاوان قیزین پادشاه آخشوروشون حوزورونا چيخماغا نؤوبه سی گلديئننده، آروادلار اوچون اولان قايديدا آساسن، اون ائکی آیین آخیریندا کی، اونلارین گؤزل لشدئرمه زامانی باشا چاتیردی- گؤزل لشدئرمه مودتی بوندان عبارتدئر کی، اونلارا آلتی آی مور یاغی، آلتی آی دا عطئرلر

پادشاهین گؤزونده خوش گؤرونسه، قوی پادشاه طرفئندن امر ورئلسئن کی، وشتی بئر داها پادشاه آخشوروشون حوزورونا چيخماسين. پادشاه دا اونون ملکه لئیننی داها یاخشیسینا ورسئن. قوی بو امر فارسلارین و مادلایرین قانونلاری آراسینا یازیلین کی، دَینشدئرئلمه سئن. ۲۰ پادشاهین وردئی فرمان اؤز بؤیوک پادشاهلیغینین هر یرئنده اعلان ادئلنده، بوتون آروادلار، بؤیوکدن کئچئیبه قدر، اؤز آرئرئنه حؤرمته رفتار اده جکئر.»

۲۱ بو سؤز پادشاهین و ریشلرئن خوشونا گلدی، پادشاه مِموکانین تکلفئننه عمل ائدی. ۲۲ پادشاهین بوتون وئلايتلرئنه یازیلی امرلر گؤندردی کی، هر کئشی اؤز عايئله سئنده آغادیر و خالقینین دئلنده دانیشان دا اودور. بو امرلر هر وئلايته اؤز یازیسى و هر خالقا اؤز دئلی ائله یازیلیب اعلان ادئلدی.

اِستِرن ملکه سچئلمه سی

۲ بئر مودت کِچَندن سونرا، پادشاه آخشوروشون قضبی سویودو. او، وشتئنی، اونون اتدئی ائشی و ضئئنه وردئی فرمانینی خاطیرلادی. ۲ پادشاهین قوللوقوندا دایانان خئدمتچلری دئئر: «قوی پادشاه اوچون باکثره، جاوان و گؤزل قیزلار آختاریلسین. ۳ پادشاه اؤز پادشاهلیغینین بوتون وئلايتلرئنه موشاهئنده چئلر تعین اتسئن. قوی گؤزل جاوان باکثره قیزلارین هامیسی شوشن قالاسینا، حرمخانایا ییغیلیب پادشاهین حرم آغاسی هِگه یه تحویل ورئلسئن؛ گؤزل لشمه لری اوچون نه لازیمدیر، اونلارا ورئلسئن. ۴ پادشاهین خوشونا گلن قیز وشتی نئن یرئنه ملکه اولسون.» بو فکئر پادشاهین خوشونا گلدی و اونا عمل ائدی.

خالقینی و مثلیتینی معلوم اتمه‌مشدی. او، موردوکایین تربیسه‌سی آلتیندا اولان واختلاردا اولدوغو کیمی اونون امرلرینه عمل ادئردی.

۲۱ موردوکایین پادشاهین سارای دروازاسیندا وطنفه صاحبی اولدوغو گونلرده، پادشاهین بئگتان و ترش ادلی ائکی خادیمی کی، سارای دروازاسینین کئشکچلرئندن ائدئرلر، قصبئلندئر و پادشاه آخسوروشا سوئی قصد اتمک نئیتینه دوشدولر. ۲۲ بو ائش موردوکایا معلوم اولدو و بونو ملکه اِسْتِره بئلدئردی. اِسْتِر ده موردوکایین آیدندان بونو پادشاه خبر وردی. ۲۳ تفتش زامانی بو خبرن حقیقت اولدوغو اوزه چیخاریلدی و هر ائکسی دار آغاجیندان آسبیلدی. بو حادثه پادشاهین حوزوروندا سالنامه‌لر کتتابینا یازیلدی.

هامانین یهودنلره قصدی

۳ بئر مودّت کچندن سونرا پادشاه آخسوروش اگلی * همداتا اوغلو هامانی شرفلندئرئرب روتبه‌سینی قالدیردی. اونا یانینداکی بوتون ریشلردن اوستون منصب وردی. ۲ پادشاهین امرینه گوره، پادشاهین سارای دروازاسیندا اولان بوتون خادملر هامانا باش ایئب قاباغیندا تعظم ادئرئلر. لاکئن موردوکای هامانا باش ایمه‌یئب تعظم اتمئردی. ۳ پادشاهین سارایین دروازاسیندا اولان خادملر موردوکایدان سوروشدولار: «نئیه پادشاهین امرنی ایاق آلتینا قویورسان؟» ۴ بونو اوندان هر گون سوروشوردولار، لاکئن موردوکای اونلارا اهمنیّت ورمئردی. بونون خبری هامانا چاتدی، چونکی موردوکای اونلارا یهودی اولدوغونو دمئشدی. هامی بئلمک ائسته‌یئردی کی، موردوکای بله رفتار ائدئیینی داوام ائدئرجهک، یا یوخ. ۵ هامان موردوکایین اونا باش ایمه‌یئب قاباغیندا

و گؤزللشدئرئجی لوازمات چکئرئلر. ۱۳ قیز پادشاهین حوزوروندا اله چیخاردی؛ حرمخانادان ائسته‌دئیی هر شیی گؤتوروب پادشاهین سارایینا آپاراردی. ۱۴ او، آخشام پادشاهین یانینا گئردی و سحر آچیلاندا چیخیب ائکئنجی حرمخانایا کی، شَعْشْگَزْنْ نظارتی آلتیندا ائدی، گؤندئرئلدی. شَعْشْگَزْ جاریه‌لرئن ناظیری اولان پادشاهین حرم آغاسی ائدی. فقط پادشاهین بئندئی و آدی ائله چاغیردیغی قیز بئر داها اونون یانینا گله بئلردی. ۱۵ پادشاهین یانینا گلمک اوچون نؤوبه موردوکایین قیزیغا گؤتوردوبو عَمْسْی اَبْخه‌یئلئن قیزی اِسْتِره چاتاندا، او، پادشاهین حرم‌آغاسی هگه‌یئن مصلحت گؤردیوندن آیری هیچ نه ائستمه‌دی. حرمخانا هگه‌یئن نظارتی آلتیندا ائدی. اِسْتِر اونو گؤزئلرئن هامیسینین گؤزونده لوظف قازاندی.

۱۶ پادشاه آخسوروشون حؤکمدارلیغینین یئدئنجی ائلئشن اونونجو آییندا، طِبْتْ آییندا اِسْتِر پادشاهین سارایینا آپاریلدی. ۱۷ پادشاه اِسْتِر آیری آروادلاردان چوخ بئندی. او، پادشاهین حوزوروندا بوتون آیری باکئرهلردن داها لوظف و رغبت قازاندی. پادشاه اِسْتِرئن باشینا ملکه‌لئک تاجینی قویوب وشتی‌ئنن بیرنه ملکه ائدی. ۱۸ سونرا دا اِسْتِرئن شرفنه بؤیوک بئر ضئیافت قوردو. بو ضئیافته پادشاهین بوتون ریشلری و اعیانلاری دعوت اولموشدو. پادشاه بوتون وئلايتلرده بایرام اعلان ائدی و اؤز سخاوتنه گوره هدئیهلر وردی.

موردوکای پادشاهین حیاتی قورتاری

۱۹ قیزلار ائکئنجی دفه ییغیلاندا، موردوکای سارای دروازاسیندا وطنفه صاحبی ائدی. ۲۰ اِسْتِر ده موردوکایین امر ائدئیی کیمی اؤز

گۆندەرئىلدى. بو امر پادشاه آخشوروشون آدى ائله يازىلدى و پادشاهين مؤهورلو اوزويو ائله مؤهورلدى. ۱۳ پادشاهين بوتون وئلايتلارته چاپارلار وئسلهسى ائله مکتوبلار گۆندئرلدى كى، بوتون يهودلرى، هم جاوان هم ده قوجالارى، هم آرواد هم ده اوشاقلارى بئر گونده قيريب كۆكۈندن محو اتسئلر؛ اون ائككنجى آى اولان آدار آيينين اون اوچونجو گونونده. ماللاريني دا تالان اتسئلر.

۱۴ بو فرمانين صورتى هر وئلايتده قانون كئمى دست خطه يازيلمالى و بوتون خالقلار بئلدئرئلمهلى ائدى كى، او گون اوچون حاضير اولسونلار. ۱۵ چاپارلار پادشاهين امرى ائله جلد يولا دوشدولر. فرمان شوشن قالاسيندان صادئر اولوندو. پادشاهلا هامان آيله شئب شراب ائچرگن، شوشن شهري پرئشان قالميشدى.

موردوكايين اِستردن ائمداد انئتمهسى

۴ موردوكاي باش ورمئش بو حادثه لردن خبر توتاندا، پالتارلاريني جيردى و چولا بورونوب باشينا كول تۆكدو. شهرئن مركزئنه چيخيپ اوجا سسله آجى شئون اتدى. ۲ او آنجاق پادشاهين دروازاسينا قدر گلدى، چونكى چولا بورونن آدام پادشاهين دروازاسيندان گئره بئلمزدى. ۳ پادشاهين بو امرى و فرمانى هانسى وئلايته چاتميشدى، اوراداكى يهودلر آراسيندا بؤيوك ماتم، اوروج، آغلاشما و فغان وار ائدى. بئر چوخو دا چولا بورونوب كول اوستونده اوزانميشديلار.

۴ اِسترتن خئدمتچى قيزلارى و حرم آغالارى گلئب بو خبرى اونا چاتديرديلار. ملكه بوندان چوخ پرئشان اولدو. او، موردوكاي اوچون پالتار گۆندردى كى، چولونو چيخارتسين،

تعظم ائتمه دئيئنى گۆرئنده قئبىدن دولدو. ۶ لاکئن تئكجه موردوكايى اۆلدورمك اونو راضى ائتمردى. موردوكايين هانسى خالقدان اولماسى هامانا معلوم ائئلمئمشدى. اونا گۆره ده او، بو نئيته دوشدو كى، موردوكايين خالقيني، يعنى آخشوروشون پادشاهليغينين هر طرفئنده ياشايان بوتون يهودلرى اۆلدورسون.

۷ بو ائشئن گۆروله جئى گونو و آيى موغئبئلشدئرمك اوچون، پادشاه آخشوروشون پادشاهليغينين اون ائككنجى ائئلنده، بئرئنجى آى اولان نئسان آييندا هامانين قاباغيندا پور، يعنى پوشك آتديلار. پوشك اون ائككنجى آى اولان آدارا دوشدو. ۸ سونرا هامان پادشاه آخشوروشا ددى: «بئر خالق وار كى، سنن سلطنتئن هر وئلايتئن خالقلارى آراسينا داغيليب. اونلارين قانونلارى بوتون خالقلارين قانونلاريندان فرقلى دئر و پادشاهين قانونلارينا عمل ائتمئرلر. اونلارى بو حالدا قويماق پادشاها ياخشى دئل. ۹ اگر پادشاهين خوشونا گلسه، قوى اونلارين محو اولونماسينا دائئر فرمان يازيلسين. بونا گۆره پادشاهين خزنه سئنه، بو ائشى گۆرتلر اوچون اون مئن تالانت* گوموش چكئب گۆندره رم.» ۱۰ پادشاه بارماغيندان مؤهور اوزويونو چيخاردىب يهودلرئن دوشمنئنه، يعنى آگگلى هَمَدانا اوغلو هامانا وردى. ۱۱ پادشاه هامانا ددى: «گوموش ده سنن ائختياريندادير، او خالق دا. بو خالقا گۆزۈنده نه خوشدور، اونو دا ات.»

۱۲ بئرئنجى آيين اون اوچونجو گونونده پادشاهين مئرزهلرى چاغيريلدى. هامانين امرى هر وئلايته اۆز يازيسى و هر خالقا اۆز دئلى ائله يازيليب شاهين ساتراپلارينا، بوتون وئلايتلرئن والئرئنه و خالقلارين ريشلرئنه

سن ملکه لئی چاتیسان؟^{۱۵} اِسْتِر موردوکایین بو جاوابی قباغیندا بله ددی: «گت، شوشاندا اولان بوتون یهودلری بئر یره بیغ. اوچ گون-اوچ گجه یمه یئب-انچمه یئب منم اوچون اوروج توتون. من ده بورادا خدمتچی قیزلاریملا اوروج توتاجام و سونرا قانونو پوزوب پادشاهین یانینا گشره جیم. یونا گوره اگر اؤلمه لئیم، قوی اؤلوم.»

^{۱۷} موردوکای گدئب اِسْتِرئن اونا تاپشیردیگی کئمی اتدی.

اِسْتِرئن ضیافتی

۵ اوچونجو گون اِسْتِر ملکه پالتارینی گیئندی و پادشاهین سارایینین انچه ری حَیْطَنده پادشاهین اوتاغی ائله اوزبه اوز دایانندی. پادشاه اوتاغیندا اوزو قاپی یا طرف سلطنت تختنده اوتورموشدو. ^۲ پادشاه، ملکه اِسْتِرئن حَیْطده دایاندیغینی گؤرنده، اِسْتِر اونون گؤزونده لوطف قازانندی. پادشاه قیزیل عصاصینی اونا طرف اوزاتدی. اِسْتِر ده یاخینلاشیب عصائین اوجونا توخوندو. ^۳ پادشاه اوندان سوروشدو: «ملکه اِسْتِر، سنه نه اولوب؟ انسته یئن نه دئر؟ حتّا پادشاهلیغین یاریسی اولسا پله، سنه ورئله جک.» ^۴ اِسْتِر جاواب وردی: «اگر پادشاهین خوشنا گلسه، بو گون اونون اوچون قوردوغوم ضیافته گلشن، هامانی دا گتترشن.»

^۵ پادشاه امر وردی: «هامانی تیز بورایا گتترئن. اِسْتِرئن سؤزونو یرئنه یترک!» پادشاهلا هامان اِسْتِرئن قوردوغو ضیافته گلدنلر. ^۶ شربالارینی انچنده پادشاه اِسْتِرئن سوروشدو: «آرزون نه دئر؟ ده، سنه ورئله جک! انسته یئن نه دئر؟ حتّا اگر پادشاهلیغین یاریسی اولسا بله، ادئله جکدئر.»

^۷ اِسْتِر جاواب وردی: «آرزو انسته یئم بودور: اگر پادشاهین گؤزونده لوطف تاپمیشام و منم آرزو انسته یئمی یرئنه یترکم پادشاها

لاکئن موردوکای بونو قبول اتمه دی. ^۵ او واخت اِسْتِر هتاک کی، پادشاهین اونون خدمتینه تعین اتدیی حرم آغلاریندان بئری اندی، چاغیردی و تاپشیردی کی، موردوکایین یانینا گدئب بو ائشن نه اولدوغونو و نییه باش وردئینی اؤیرنسن. ^۶ هتاک سارای دروازاسینین قباغیندا اولان شهر میدانینا، موردوکایین یانینا گتدی. ^۷ موردوکای باشینا گلن بوتون حال-قَضِیْهَی اونا دانیشدی و اونا ددی کی، یهودلرئن محو ادئلمه سی اوچون هامان پادشاهین خزنه لرئنه نه قدر گوموش ورمه سئنی وعده ورئب. ^۸ سونرا یهودلرئن محو ادئلمه سی اوچون شوشاندا دست خطه یازیلان فرمانین صورتلرئندن بئرئنی وردی کی، بونو گؤرسه دئب اِسْتِر تشرئح اتسن، هم ده اونا تاپشیرسین کی، پادشاهین یانینا گدئب اؤز خالقی اوچون یالوارسین و اوندان مرحمت انسته سن.

^۹ هتاک قایدیب موردوکایین سؤزلرئنی اِسْتِر چاندیردی. ^{۱۰} اِسْتِر ده موردوکایا هتاک واسطه سی ائله بله بئر خبر گؤندردی: «پادشاهین بوتون خادملری و پادشاه وئلایتلرئنن خالقلاری بئللر کی، هر کس، انستر کئشی اولسون، انستر آرواد، پادشاهین چاغیریشی اولمادان انچه ری حَیْطه گئرسه، اونون حاقیندا تکجه اؤلوم حؤکمو ورئله جک. فقط پادشاه قیزیل عصاصینی کئمه اوزاتسا، او صاغ قالار. اوتوز گوندور کی، پادشاهین یانینا گتمک اوچون چاغیریشیم یوخدور.» ^{۱۲} اِسْتِرئن بو سؤزلری موردوکایا چاتدیریلدی. ^{۱۳} موردوکای اِسْتِر بله جاواب ورمه لرئنی خاهش اتدی: «إله دوشونمه کی، پادشاهین ساراییندا اولدوغون اوچون او بئری یهودلرئن، سن صاغ قالا جاقسان. ^{۱۴} اگر سن ساکت قالاسان، یهودلره کؤمک و قورتولوش آیری یردن گله جک، آما سن و آتا وئنن کامل محو اولاجاق. کئم بئلئر، بلکه إله بو گون اوچون

دروازاسینین کشتکچنلرئندن بنگتان و تِرش آدلی ائکی خادیم حاقیندا خبر ورمشدی کی، پادشاه آخشوروشا سوئی قصد حاضیر لایبیلار. ۳ پادشاه ددی: «بونا گۆره موردوکایا هانسی شرف و عئزت ورنلیدی؟» اونون خندمتئنده دوران نؤکرلر ددی: «بونا گۆره اونا هچ نه ادئلمه یئب.» ۴ پادشاه ددی: «حیطده کئم وار؟» بو زامان هامان پادشاهین سارایینین باییر حیطئنه گئرمشیدی کی، پادشاهلا دانیشب موردوکایی دوزلئدی دار آغاجیندان آسدریسین. ۵ پادشاهین نؤکرلری اونا ددی: «باخ، هامان حیطده دایانیب.» پادشاه ددی: «گلشن ائچه ری.» ۶ هامان ائچه ری گلنده پادشاه اوندان سوروشدو: «پادشاهین شرفلندئرمک ائسته دئی آداما نه گرک ادئلسن؟» هامان دا اوزو اوزونده دوشوندو: «مندن باشقا کئمی شرفلندئرمک ائستر کی؟» ۷ بو حالدا هامان پادشاهلا بله ددی: «پادشاه کئمی شرفلندئرمک ائسته سه، قوی اونا بله ادئلسن:» ۸ پادشاهین گینئدئی شاهلیق لئباسی، پادشاهین مئندئی آت کی، باشینا شاهلیق تاجی تاخیلیر، گئئرئلشن. ۹ همئن پالتار و آت پادشاهین لاپ اوجا روطبه لی ریشلرئندن بئرئشن ائنه ورنئلشن کی، پادشاهین شرفلندئرمک ائسته دئی آدمی گینئدرئب آتا مئندرئسنلر و شهر میدانیندا گزدرئسنلر و قاباغدا دوشوب بله جار چکئسنلر: «پادشاه ائسته دئی آدمی بو جور شرفلندئر.» ۱۰ پادشاه هامانا ددی: «پالتار و آتی تز گؤتور و سارای دروازاسیندا وظئفه یه دوران یهودی موردوکایا دئکلرئشن هچ بئرئی آسکئتمه دن ات.» ۱۱ هامان پالتاری و آتی گؤتوروب موردوکایا گینئندرئدی. سونرا آتا مئندرئب شهرئن میدانیندا گزدرئدی و قاباغیندا جار چکدی:

خوش گۆرونور، قوی پادشاهلا هامان اونلار اوچون قوراجاغیم ضئیافته گلئسنلر. من ده صباح پادشاهین سواکینا جاواب وره رم.

هامانین موردوکایی اعدام اتدئرمک نئیتی

۹ او گون هامان شادلیقلا، گؤیلو خوش اورادان چیخدی، لاکئن سارای دروازاسیندا موردوکایین آیاغا قالخمادیغینی و حوزوروندا یرنئدن بله، تَرنمه دئیمنی گۆرنده موردوکایین ضئئنه قصبه دولدو. ۱۰ هامان اوزونه حاکئم اولوب اوئنه گئدی. آدم گؤندرئب دوستلارینی و آروادی زرشی چاغیرتدیدی. ۱۱ اونلارا جاه-جلاللا، چوخ اوغوللاریندان، پادشاهین نچه دفه روتبه سئنی قالدیریپ اونا آیری ریشلردن و اعیانلاردان اوستون منصب ورمه سئندن دانیشدی. ۱۲ او بله ده ددی: «بلی، حتا ملکه اِستِر ده قوردوغو ضئیافته مندن باشقا هچ کسی لایئق گۆرمه دی کی، پادشاهلا برابر اورایا گلشن. صباح دا او منی پادشاهلا برابر ضئیافته دعوت ادئب.» ۱۳ آما من یهودی موردوکایی، سارای دروازاسیندا اوتوران گۆرنده، گۆزومه هر شی قئیمتدن دوشور.» ۱۴ آروادی زرش و بوتون دوستلاری بله دئلر: «آلی قول آچ* اوجالیغیندا بئر دار آغاجی دوزلئدر. سحر اچیلاندا دا پادشاهلا ده کی، موردوکایی اوندان آسدریسین و پادشاهلا ضئیافته شادلیقلا گت.» بو سؤز هامانین اوره یئنه یاتدی و دار آغاجی دوزلئدردی.

پادشاهین موردوکایی شرفلندئرمه سی

۶ همئن گجه پادشاهین یوخوسو قاچدی. او امر اتدی کی، حؤکمدارلیغینین خاطئه کتتابی، سالنامه لر کتتابی گئئرئلشن. بونلار پادشاهین حوزوروندا اوخوندو. ۲ اورادا یازی تاپیلدی کی، موردوکای سارای

هامانی دهشت بورودو. ^۷ پادشاه قضب ائله شراب سوفره سئندن قالخدی و سارابین باغچاسینا چیخدی. آما هامان ائچهرنده قالدی کی، مَلکه اِسْتِرَه جانی اوچون یالوارسین، چونکی آنلامیشدی کی، پادشاه اونون اؤزونه زئیان یترمه یه قَرار ورتب. ^۸ پادشاه سارای باغچاسیندان شراب ائچدئکلری ضیافت یرئنه قاییداندا گؤردو کی، هامان اِسْتِرئن اولدوغو کورسونون اوستونه دؤشه نئب. پادشاه ددی: «بو آدم اوئمده، منئم یانیمدا مَلکه یه قُصد اده جک مگر؟» اِله بو سؤز پادشاهین آغزیندان چیخاندا هامانین اوزونو اؤرتدولر. ^۹ حَرَم آغالاردان خربونا ادلی بشر نفر کی، پادشاهین حوضوروندا ائدی، ددی: «باخ، هامانین اونئن قاباغیندا آلکی قول آچ اوجالیغیندا بشر دار آغاجی وار. هامان اونو پادشاه خیر خبر ورن موردوکای اوچون حاضیرلاندیریب.» پادشاه ددی: «اوندان اؤزونو آسین!» ^{۱۰} بلهجه هامانین موردوکای اوچون دوزلاندئردیی دار آغاجیندان اونون اؤزونو آسیدیلار. بوندان سونرا پادشاهین قضبی سویودو.

یهودلرئن پادشاه طرفندن مودافعه سی

۸ اِله همئن گون پادشاه آخشوروش یهودلرئن دوشمنی هامانین اوننی مَلکه اِسْتِرَه وردی. موردوکای پادشاهین حوضوروندا گلدی، چونکی اِستِر موردوکایین کئم اولدوغونو پادشاه معلوم اتمئشدی. ^۲ پادشاه هاماندان گری آلدیغی مؤهورلو اوزویو چیخاردیب موردوکایا وردی. اِسْتِر ده موردوکای هامانین اوننه نظارتچی قویدو. ^۳ بوندان سونرا اِسْتِر گئنه ده پادشاه دانیشیب، اونون آیاقلارینا دوشدو و آغلایا. آغلایا یالواردی کی، اگلیکی هامانین یهودلره قَرَضله قوردوغو قصدئن قاباغینی آلسین. ^۴ پادشاه قیزیل عصاصینی اِسْتِرَه اوزاتدی.

«پادشاه ائسته دئی آدامی بو جور شَرَفْلَندئر.» ^{۱۲} بوندان سونرا موردوکای سارای دروازاسینا قایتیدی. لاکئن هامان ماتم ائچئنده باشی اؤرتولو حالدا تر اوه قایتیدی. ^{۱۳} او، آروادی زَرشه و بوتون دوستلارینا باشینا گلن بوتون احوالاتلاری دانیشدی. حکمتلی مصلحتچلری ائله آروادی زَرش اونا دئئر: «اگر قاباغیندا ییخیلماغا باشلادیغین بو موردوکای یهودی عئرقئندئر، اونا گوجون چاتماز، قطعن قاباغیندا ییخیلاجاقسان.» ^{۱۴} اِله اونونلا صُحبت ادئرئلر کی، پادشاهین حرم آغالاری گلئب هامانی تَلَسْک اِسْتِرئن قوردوغو ضیافته آپاردیلار.

هامانین مغلوبیئی و اعدامی

۷ پادشاهلا هامان مَلکه اِسْتِرئن ضیافتئنه گلدئلر. ^۲ ائککنجی گون شراب ائچئلنده پادشاه گئنه اِستِردن سوروشدو: «مَلکه اِسْتِر، نه ائسته یئرسن؟ ده، سنه ورتما! آزون نه دئر؟ حتّا پادشاهیغین یاریسی اولسا بِله، سنه ورتله جکدئر.» ^۳ مَلکه اِسْتِر پادشاه جاواب ورتب ددی: «اگر سنئن گؤزونده لوطف تاپمیشام، ای پادشاه، اگر پادشاهین خوشونا گلئر، ائسته یئم بودور کی، منه حیاتیمی عطا اده سن، خالقیم اوچون ده ائسته یئم بودور. ^۴ چونکی هم من، هم ده خالقیم قیریلماق، اؤلدورولمک و محو ادلمک اوچون ساتیلیمشیق. اگر بئزی، کئشئلری و آروادلاری، قول کئمی ساتسایدیلار، ساکئت قالاردیم، چونکی پادشاهی بله بشر دَرْد ائله ناراحات اتمه یه دَیمَر.»

^۵ او زمان پادشاه آخشوروش مَلکه اِستِردن سوروشدو: «بو ائشی کئم ادئر؟ هارادادیر؟ کئمن بله بشر ائسته یی وار؟» ^۶ اِسْتِر ددی: «بئره عداوت ادن دوشمنئمز بو شَرئر هاماندیر!» پادشاهین و مَلکه نئن حوضوروندا

و اوشاقلارینا هجوم ادن هر مثلتنن و یا هر وئلایتین سئلاخلی دسته لرئنی قیریب، اؤلدوروب، یوخ اتسئنلر، آملاکلارینی دا تالان اتسئنلر. ۱۲ پادشاه آخسوروشون بوتون وئلایتلرئنده اون ائکنجی آی اولان آدار آیینین اون اوچو بو ائش اوچون موئین اولونموشدو. ۱۳ بو فرمانین صورتی هر وئلایتده قانون کئی دست-خطه یازیلمالی و بوتون خاقلارا اعلان اولونمالی ائدی کی، یهودلر همئن گون اؤز دوشمنلرئندن قئصاص آماغا حاضیر اولسونلار. ۱۴ قاصئدلر پادشاها خدمت ادن چاپار پادشاهین آتارلارینا منئنلرئندی و پادشاهین امری ائله تئسدئرئلب تز یولا سالیندی. فرمان شوشن قالاسیندا دست-خطه اعلان ائئلدی.

۱۵ موردوکای پادشاهین حوضوروندان باشیندا بؤیوک قیزیل تاج، آغ و لاجورد شاهانه لئباسدا، آرغوانی نازئک کتان جوئه ائله چیخدی. شوشن شهری شادلیق ائچئنده هارای چکدی. ۱۶ آرتیق یهودلرئن آراسیندا نور، شادلیق، سوئنچ و حورمت وار ائدی. ۱۷ پادشاهین امری و فرمانی هانسی وئلايته، هانسی شهره چاتیردی، اورادا یهودلر اوچون شادلیق، سوئنچ، ضیافت و بایرام گونو اولوردو. اؤلکه نئن باشقا خاقلاری آراسیندان بئر چوخو، یهودلرئن قورخدوقلاری اوچون یهودی اولدولار.

یهودلرئن دوشمنلرئنی محو اتمه سی

۹ اون ائکنجی آی، یعنی آدار آیینین اون اوچو پادشاهین امری و فرمانینین اجرا واختی یاخینلاشیردی. یهودلرئن دوشمنلری اله گومان ائتمشدلر کی، او گون یهودلر اونلارین حاکمئیتی آلتینا دوشه جک. لاکئن بونون عکسئنه، یهودلر اونلاردان نفرت ادنلر اوستونده ظفر قازاندىلار. ۲ یهودلر پادشاه آخسوروشون بوتون

إستر آیغا قالخیب پادشاهین حوضوروندا دوردو. ۵ سونرا دا ددی: «اگر پادشاهین خوشونا گلسه، اگر اونون حوضوروندا لوطف تاپمیشام، اگر بو ائش پادشاهین گؤزونده دوز گؤرونور و منی بئئمشدئر، قوی بئر فرمان یازیلین کی، اگگلی همذاتا اوغلو هامانین قصد-قرضله پادشاهین بوتون وئلایتلرئنده یاشایان یهودلری قیرماق اوچون یازدیغی مکتوبلاری لغو اتسئن. ۶ خالقیمین باشینا گلن بو موصبئته نجه دؤزه بئلهرم؟ گؤزومون قاباغیندا قوحوملاریمین محو اولماسینا نجه دؤزه بئلهرم؟» ۷ پادشاه آخسوروش ملکه إستره و یهودی موردوکایا ددی: «باخ، هامانین اوئنی إستره ورمئشم. هامانی دار اغاجیندان آسدیرمیشام، چونکی یهودلرئن قصدئنه آل اوزادیب. ۸ ائندی گؤزونوزده نجه خوش گؤرونور، پادشاهین آدیندا یهودلره باشقا بئر مکتوب یازین و پادشاهین مؤهورلو اوزویو ائله مؤهورله یئن. چونکی پادشاهین آدیندا یازیلیمیش و پادشاهین مؤهورلو اوزویو ائله مؤهورله نئن فرمانی هچ کئم لغو اده بئلمز.» ۹ اله او زامان اوچونجو آی یعنی سئوان آیینین ائیترمی اوچونده پادشاهین مرزهرلی چاغیریلدی. موردوکایین هوذودان کوشا قدر یوز ائیترمی یدئی وئلایتده کی یهودلره، ساتراپلارا، والئره، وئلایتلرئنئن ریئسئرئنه امر ائدئیی هر شی یازیلیب، هر وئلايته اؤز یازیسى ائله و هر خالقا اؤز دئلی ائله، یهودلره ده اؤز یازی و دئللرئنده گؤندئرلیدی. ۱۰ موردوکای پادشاه آخسوروشون آدی ائله اونون امرئنی مکتوبلارا یازیب، پادشاهین مؤهورلو اوزویو ائله مؤهورله دی و چاپارلارلا کی، پادشاه اوچون بئسله نئن خصوصی چاپار آتالار منئمشدئلر، بو مکتوبلاری گؤندردی. ۱۱ بو مکتوبلارا گؤره پادشاه هر شهرده یاشایان یهودلره ائجازه وردی کی، ییغیلیب اؤز جانلارینی حئفظ اتسئنلر. اونلارا، آرواد

آسیدلی. ۱۵ شوشاندایک یهودنلر آدار آیینین اون دۆردونده ده ییغیلیب، اورادا اوج یوز نفری اۆلدوردولر، لاکئن تالانا آل آتمادیلار. ۱۶ پادشاهین وئلایتلرنده یاشایان آیری یهودنلر اۆز جانلارینی حنفظ اتمک اوچون ییغیدیلار. اونلاردان نفرت ادن یتمش بش مثن نفری اۆلدوروب، دوشمنلرندن آزاد اولدولار. لاکئن تالانا آل آتمادیلار. ۱۷ بو ائش آدار آیینین اون اوچونده باش وردی. اون دۆردونجو گون یهودنلر دئجلدلر و او گونو ضیافت و شادلیق گونو تعین ائدئلر. ۱۸ آما شوشاندایک یهودنلر همنن آیین اون اوچونده و اون دۆردونده ییغیلیب آیین اون بشتنه دئجلدلر و اونو ضیافت و شادلیق گونو تعین ائدئلر. ۱۹ اله بونا گۆره ده گندلی یهودنلر و ایالت شهرلرنده یاشایان یهودنلر آدار آیینین اون دۆردونو شادلیق، ضیافت و بایرام گونو توتورلار و بئربئرلرنه یمک گۆندئرلر.

پورثم بایرامینن تأسسی

۲۰ موردوکای بو حادثه لری قید ائدب، پادشاه آخشوروشون اوزاقدا و یاخیندا اولان بوتون وئلایتلرنده کی یهودنلرن هامیسینا مکتوب گۆندردی. ۲۱ اونلارا امر اتدی کی، هر ائل آدار آیینین اون دۆردونو و اون بشتی جشن توتسونلار، ۲۲ چونکی بو گونلر یهودنلر اۆز دوشمنلرندن آزاد اولموشدولار و او آی گدئرلی سونجه، ماتملری ده بایرام گونونه چورئلمئشیدی. او گونلر شئلک قوروب سونمه لی و بئربئرلرنه یمک گۆندئرلر کاسیبلار هدیئه ورمه لی ائدئلر. ۲۳ بله جه یهودنلر موردوکایین اونلارا یازدیغی امرئی قبول ائدب باشلا دیقلارینی سوردوردولر. ۲۴ چونکی اگگی همداتا اوغلو هامان کی، بوتون یهودنلرن دوشمنی ائدی، یهودلری یوخ اتمک اوچون اونلارا قصد قورموشدو.

وئلایتلرنده، یاشادیقلاری شهرلره ده ییغیدیلار کی، اونلارین قصدنه چالیشانلارا هوجوم اتسنلر. آرتیق اونلارین قاباغیندا هچ کئم دایانا بئلمزدی، چونکی اونلارین زهمی بوتون خالقلاری بوروموشدو. ۳ بوتون وئلایت باشچیلاری، ساتراپلار، والئر و پادشاهین مأمورلاری یهودنلره کؤمک اتدی. چونکی موردوکایین اوزوندن اونلارین جانینا قورخو دوشموشدو. ۴ موردوکای پادشاهین ساراییندا اوجا روطیه صاحب اولموشدو، شؤهرتی ده بوتون وئلایتلره یاییلمیشدی. موردوکای آرتیق بئر شخصیت کئمی گت-گده بؤیوک و قودرتلی اولوردو.

۵ یهودنلر بوتون دوشمنلرنی قیلنجدان کچئردب، اۆلدوروب، یوخ ائدئلر. اونلاردان نفرت ادنلره نه اتسته دئلر، اوتو دا ائدئلر. ۶ یهودنلر شوشن قالاسیندا بش یوز نفری اۆلدوروب یوخ ائدئلر. ۷ بونلارلا برابر پَرسَنداطانی، دَلفونو، آسپاتانی، ۸ پوراتانی، آدلیانی، آرئداتانی، ۹ پَرمَستانی، آرئسه بی، آرئده بی، ویزاتایی ۱۰ یعنی یهودنلرن دوشمنی همداتا اوغلو هامانین اون اوغلو ائدئلر، اۆلدوردولر. لاکئن تالانا آل آتمادیلار. ۱۱ او گون شوشن قالاسیندا اۆلدورولنلرن سیاهیسی پادشاهین حوزورونا گئئرئلدی.

۱۲ پادشاه ملکه اِسْتِرَه ددی: «یهودنلر شوشن قالاسیندا بش یوز نفری و هامانین اون اوغلونو اۆلدوروب یوخ ائدئلر. ائندی گۆر پادشاهین آیری وئلایتلرنده نه ائدئلر! گئنه نه اتسته یئن وار؟ سنه ورنله جک. نه آرزون وار؟ یرئنه یتئرله جک.» ۱۳ اِسْتِر ددی: «اگر پادشاها خوش گۆرونور، شوشاندایک یهودنلره صاباح دا ائجازه ورنلسئن کی، بوگونکی فرمانی ائجرا اتسنلر. هامانین اون اوغلو دا دار آغاجیندان آسپلسینلار.» ۱۴ پادشاه بله ائدلمه سنی امر اتدی. شوشاندا فرمان اعلان ائدلدی. هامانین اون اوغلو دا

يَدَي وِثلايَتيندِه ياشايان بوتون يهودنلره
 صولح و حَقِيقَت سۆزلري يازيب مکتوب
 گۆندردی کی، ^{۳۱}بو پورثم گونلرني برقرار
 اتسنلر، نجه يهودی موردوکایلا ملکه اِسْتِر
 اونلار اوچون برقرار اتمیشدی، نجه کی،
 توتاجاقلاری اوروج و ماتم واختلاری
 باره ده کی تعلیماتلا اۆزلری و سونراکی
 نسل لری اوچون تعین اتمیشدنلر. ^{۳۲}اِسْتِرَن
 امری پورثمئن بو قایدالارینی برقرار ائدی و
 کتتابدا یازیلدی.

موردوکایین مؤعتبر وظئفہ سی

۱ پادشاه آخسوروش اۆلکيه و
 دهنز ساحئل لرئنه خراج قويدو.
 ۲ پادشاهين بوتون گوجلو و قودرتلی ائشلری،
 الہ جہ ده موردوکایا وردئییی اوجا روطبه
 حاقینداکی منصبئن کامل حکایتی مگر ماد و
 فارس پادشاهلارینین سالنامہ لر کتتابیندا
 یازیلمايیبدير؟ ^۳يهودی موردوکای روطبه ده
 آنجاق پادشاه آخسوروشدان آشاغی ائدی.
 يهودنلر آراسیندا بؤیوک بئر آدام ائدی و
 چوخلارینین حؤرمئننی قازانمیشدی. او،
 خالقینین خیرئننی آختاردی و بوتون مئلتئنن
 رنفاهی اوچون دانیشدی.

اونلاری اَزْتب محو اتمک اوچون پور،
 یعنی پوشک اتمیشدی. ^{۲۵}لاکنن ائش
 پادشاهين حضورنا چاتاندا، پادشاه مکتوب
 واسطه سی ائله امر اتمیشدی کی، هامانین
 يهودنلره قوردوغو قصده قرض هامانین اۆز
 باشینا گئترئلسئن و هامانلا اوغوللاری دار
 آغاجیندان آسئلسئن.

^{۲۶}اله بونا گۆره ده بو گونلر پور کلمه سننه
 گۆره پورثم * آدلاندیریلیر. بو نامه ده ورئلن
 تعلیماتدان، بو ائش حاقیندا گوردوکلرئندن و
 باشلارینا گلن حادثه لرَدن اۆتری ^{۲۷}يهودنلر
 اۆزلری و سونراکی نسل لری اوچون، هم ده
 اونلارا قوشولانلار اوچون بئر عادت قویوب
 بونو داوام ائندردئلر. اله کی، بو ائکی گونو هر
 ائل قایدالارا و موعین واختا گۆره کچترتمکده
 اهمال اتمه سنئلر. ^{۲۸}بو گونلر هر نسلده،
 هر عایئله ده، هر وِثلايَتده و هر شهرده
 خاطیرلانیب جشن توتولمالی ائدی، بو پورثم
 گونلری يهودنلر آراسیندان اثتمه مه لی و
 اؤولادلارینین یادیندان چیخمامالی ائدی.
^{۲۹}ابئخه یئلئن قیزی ملکه اِسْتِر و يهودی
 موردوکای بو ائکننجی پورثم نامه سننی
 بوتون ائقئندارلا تصدئق ائدنلر. ^{۳۰}موردوکای
 آخسوروشون پادشاهلیغینین یوز ائئثرمی